

अथ verbunden R. 2, 34, 33. 3, 7, 30. तत इदानीम् *darauf nun* Çak. 50, 8. sehr abgeschwächt ist die Bed. Sîv. 2, 14: अपीदानो स तेजस्वी बुद्धिमान् नृपात्मजः *nun d. i. unter diesen Verhältnissen, auch*. Dieses ist wohl das इदानीं वाक्यालंकारे H. an. und Med. — 2) ein इदानीम् als Zeitmaass ist der 15te Theil eines एतर्हि Çat. Br. 12, 3, 2, 5: यावत्प्रेतर्हिणि तावन्ति पञ्चदशकुल इदानीनि (wie von einem sg. इदानी, weil इदानीम् keine Nominal-Endung ist). — acc. fem. von इदान, etwa mit Ergänzung von रात्रिम्, und jenes von इदा wie पुराण von पुरा; vgl. auch तदानीम्. इदाम्, इदामि künstliches denom. von इदम् Siddh. K. zu P. 6, 4, 15.

इदावत्सरं (इ० + व०) m. ursprünglich wohl das gegenwärtige, laufende Jahr (vgl. den Gebrauch von इदा in Verbindung mit अकृन्). In der Folge ist es einer den Namen, welche man den einzelnen Jahren eines fünfjährigen Cyclus beilegte, indem man die verschiedenen mit वत्सर gebildeten Benennungen des Jahres oder Jahresumlaufs nebeneinander stellte. Man suchte auch für die Jahre unterscheidende Namen, wie man solche für Jahres- und Tageszeiten hatte; eine chronologische Bedeutung ist schwerlich in denselben zu finden. संवत्सरोऽसि परिवत्सरोऽसीदावत्सरोऽसीदत्सरोऽसि वत्सरोऽसि VS. 27, 45. 30, 15. neben परि० und संवत्सर AV. 6, 53, 3. neben परि० Kauç. 42. Ind. St. 1, 87, 88. H. ç. 23 (इडाव०). — Davon adj. ved. इदावत्सरोऽसि P. 5, 1, 91, Sch. 3, 20, Sch.

इडवत्सरं m. andere Aussprache (durch Vjñha) für इदत्सर TS. 5, 7, 2, 4: इडवत्सराय परिवत्सराय संवत्सराय. Dies ist die Parallelstelle zu AV. 6, 53, 3, wo इडाव० gelesen wird. Darnach lässt sich auch die Fünfzahl Taitt. Âr. 4, 19 (Ind. St. 1, 88) herstellen.

इडकृष्य s. स्वेडकृष्य.

इद्ध (partic. von इध्) 1) adj. a) entzündet, s. u. इध्. — b) rein, lauter Çabdār. im ÇKDr. — 2) n. a) Sonnenschein Med. dh. 4. — b) Wunder Ġatādh. im ÇKDr.

इद्धा indecl. gaṇa स्वरादि zu P. 1, 1, 37 und gaṇa चादि zu 4, 57. — Vgl. अद्धा.

इद्धाग्नि (इ० + अग्नि) adj. dessen Feuer brennt RV. 1, 83, 4. 8, 27, 7.

इदत्सरं (इद० + व०) m. ursprünglich so v. a. इदावत्सर (s. d.) VS. 27, 45. 30, 15. VP. 224 (संव०, परिव०, इद०, अनुव०, व०). H. ç. 23. — Davon adj. ved. इदत्सरोऽसि P. 5, 1, 91, Sch.

1. इध् oder इन्ध्, इन्धे (इन्धे; vgl. Pat. zu P. 6, 1, 186) Dhātup. 29, 11. 3. pl. इन्धते und इन्धते; conj. 3. sg. इन्धते und इन्धते (RV. 4, 12, 1); pot. इन्धीते, इन्धीमहि, इन्धीरन्; imperat. इन्धाम्, इत्स्व, इन्धम्; imperf. ऐन्ध (ऐन्ध), ऐन्धत; perf. इधे (इन्धा चकार Vop. 14, 4), इधिरे. entzündend, entflammen: (अग्ने) यं वा नानास इन्धते RV. 8, 43, 27. अग्निमिन्धना मनसा धियं सचेत मर्त्यः। अग्निमीधे (1. sg.) विवस्वभिः 91, 22. 1, 36, 11. 44, 8. 2, 33, 11. 10, 43, 3. बहुधा यमिन्धते AV. 4, 23, 1 (und TS. 4, 7, 15, 1). 8, 1, 11. स धर्ममिन्धा परमे सत्ये 12, 2, 7 (RV. इन्धात्). 3, 25. Çat. Br. 1, 3, 5, 1. 4, 2, 5. 6, 1, 1, 2. SV. I, 1, 2, 4, 2. partic. इन्धान (auch इन्धान nach P. 6, 1, 215) anzündend RV. 2, 23, 1. 8, 91, 22. 10, 43, 1. 128, 1. pass. इन्धते entzündet werden, flammen RV. 1, 31, 3. 3, 1, 21. (स्योतिः) पेरा यदिन्धते दिवा 8, 6, 30. SV. I, 1, 2, 4, 9. यत्राग्निर्नित्यमिन्धते MBh. 3, 10821. partic. इन्धानं angezündet, flammend RV. 1, 79, 5. 2, 2, 8. 4, 12, 2. चरत्यत्रा इधा-

नाः 7, 3, 3. वि भात्यग्रं उपसमिधानः 10, 43, 5. इद्धे 1, 66, 9(5). 98, 9. M. 8, 115. इद्धरागया नवाषसा Çak. 175. अशेद्धो वै स्मरो मन्वानर्धति Khand. Up. 7, 14, 1. ब्रह्मभिरिद्धवोधैः Bhaṭṭ. 1, 5. Sch.: = पृथुबुद्धिभिः. mit praes.-Bed. Vop. 26, 131.

— अनु entflammen: उपसे केनान्वेन्ध AV. 10, 2, 16.

— अग्नि mit Flammen umgeben, in Flammen setzen: उखं धूमोऽग्निन्धे AV. 11, 3, 18. अग्निन्धते कपालानि Çat. Br. 1, 2, 1, 21. 6, 5, 4, 4. अग्नीद्धो धर्मः RV. 1, 164, 26. VS. 11, 61.

— आ 1) anzünden, entflammen: आ ते अग्न इधोमहि क्षुमसं देवावरम् RV. 5, 6, 4. आ यस्ते अग्न इधते अग्नीकम् 7, 1, 8. आ घा ये अग्निमिन्धते 8, 43, 1. — 2) entflammt sein, flammen: पृथु प्रतीकमध्यधे अग्निः RV. 7, 36, 1.

— प्र, partic. प्रेद्ध entflammt RV. 7, 1, 3. 10, 69, 12. Ebenso संप्रेद्ध AV. 6, 76, 1.

— सम् 1) entzünden: त्वामग्ने स्तुतयवः समीधिरे RV. 5, 8, 1. 11, 2, 3, 29, 15. यमोशनः समिन्धे क्विष्मान् 7, 1, 16. 10, 16, 12. 101, 1. तदिप्रसो विपयवो नागृवांसः समिन्धते। विज्ञायते परमे पदम् dann zünden sie an, wann Vishṇu's höchster Stand ist, 1, 22, 21. 36, 4, 7. AV. 5, 18, 5. 7, 82, 6. समित्स्वात्मानम् Çat. Br. 11, 5, 4, 5. die act.-Form समिन्धन् findet sich in einem Citat aus einem Brāhmaṇa Nir. 10, 8. असमिध्य च पावकम् M. 2, 187. infin. समिधम् und समिधेः शक्ने वा समिधम् RV. 1, 94, 3. उपो यद्गिं समिधे चक्र्य 110, 9. pass. entflammt werden, flammen: अग्निनाग्निः समिध्यते RV. 1, 12, 6. अग्ने अग्नो समिध्यसे डुरोणे 3, 23, 5. 10, 191, 1. स चैध्यस्वामे प्र च बोधयैनम् VS. 27, 2. समिद्धो अग्ने समिधा समिध्यस्व AV. 11, 1, 4. 13, 1, 50. एक एवाग्निर्वहुधा समिध्यते MBh. 3, 10658. partic. समिधाने अग्ने RV. 3, 30, 2. 7, 2, 11. AV. 13, 1, 28. Taitt. Br. 3, 1, 3, 10. समिद्ध RV. 1, 94, 14. 108, 4. 10, 87, 1. AV. 8, 8, 17. Çat. Br. 1, 3, 4, 6. M. 11, 73. MBh. 1, 6742. 8417. Bhag. 4, 37. R. 2, 56, 22. 4, 23, 28. superl. Çat. Br. 1, 3, 3, 7. 6, 3, 39. समिद्धेर्मे ebend. — übertr. entzünden, an den Tag legen: समिन्धानो ऽस्त्रकौशलम् Bhaṭṭ. 6, 37. Sch.: = वर्धयन् संवर्धयन्. — 2) sich entflammen, flammen: इन्धे राज्ञा सम्यो नमोभिः RV. 7, 8, 1.

— प्रतिसम् wieder entzünden Çat. Br. 3, 6, 1, 29.

2. इध् entzündend, entflammend; s. अग्नीध्.

इध्मे (von इध्) m. Brennholz, bes. das zum heiligen Feuer verwendete Naigh. 5, 2. Nir. 8, 5. Up. 1, 143. H. an. 2, 315. (n. nach AK. 2, 4, 1, 13. H. 827. Siddh. K. 249, a, 3 v. u. Vop. 26, 174. m. n. nach Vāc. zu H. 827). RV. 1, 91, 4. यस्ते इध्मे नमस्तिष्ठिदानः 4, 2, 6. 12, 2. 10, 61, 9. 90, 6. वृक्षमिदिध्मे एषाम् 8, 43, 2. वैकङ्कतेनेध्मे देवेभ्य आग्रं वह् AV. 5, 8, 1. इध्मे समोक्तम् 10, 6, 35. वत्सवानयोध्मे संनहत् TS. 2, 2, 8, 2. वनस्पतय इध्माः At. Br. 5, 28. इध्ममभ्यादधाति Çat. Br. 3, 5, 1. 6, 2, 1, 20. 11, 2, 8, 20. 14, 9, 2, 21 (= Brh. Âr. Up. 6, 3, 13). Kāṭj. Çr. 22, 3, 10. 1, 3, 16. अष्टादशेध्मे परिधिवृत्ताणाम् 18. 2, 7, 19. इध्ममष्टादशदाहो प्रवदति Gṛhya-saṃgr. 1, 98. इध्मसर्नकानि Çat. Br. 1, 5, 1, 2. इध्मप्रव्रज्यन् P. 3, 3, 117, Sch. 6, 2, 139, Sch. इध्मावर्हिषो (copul. comp. mit Dehnung des Auslauts des ersten Gliedes) gaṇa दधिपयमादि zu 2, 4, 14. — MBh. 1, 1441. 3, 8642. 13, 132. R. 3, 21, 5. 6, 96, 5. — Vgl. अग्निध्म, स्विध्म.

इध्मञ्जिह्व (von इ० + जिह्व) m. N. pr. eines Sohnes von Prijavṛata Bhāg. P. in VP. 162, N. 2.